

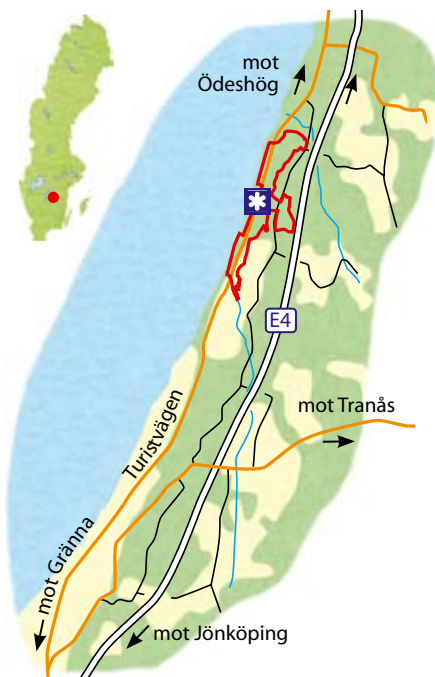
Narbäckens ravin - hem för ovanliga snäckor

I reservatet lever den ovanliga landsnäcka stor barksnäcka. I hela Skandinavien förekommer den endast på ett fåtal lokaler utmed den östra Vätternstranden mellan Jönköping och Ödeshög. Den är kalkkrävande vilket tillgodoses av de kalkhaltiga jordarna i Vätternbranten.

Markerna runt Holkaberget och Narbäck har länge varit kända för sin rika fauna av landsnäckor. Dessa har bland annat hittats i Narbäckens ravin, som markerar reservatets södra gräns och utgör gräns mellan Östergötlands och Jönköpings län. I botten av den djupa, lövskogklädda ravinen kastar sig Narbäcken nerför branterna mot Vättern.

Mjölilig klotterlav
Opoglyphis soreidifera,
smalgrynsnäcka
Vertigo angustior (överst)
och stor barksnäcka
Ena montana.

Holkaberget and Narbäck nature reserve covers around 80 hectares and was established in 2002. Here on the fault scarps of lake Vättern the countryside is varied with coniferous forest, broad-leaved deciduous forest, open fields and meadows. A 4.2 km footpath through the reserve offers several vantage points with miles-wide views over lake Vättern. The broad-leaved deciduous forest contains a rich flora, not least in spring when e.g. ramsons, coralroot and black pea flower. Here you will also find an exclusive flora of mosses and lichens including many rare species. The area is also well known for its land snail fauna, favoured by the lime-rich soils. There are many ancient remains in the area, e.g. building foundations and old fields. The Holkaberget and Narbäck estates date back to the Middle Ages.

Das Naturschutzgebiet Holkaberget und Narbäck ist cirka 80 Hektar groß und wurde 2002 gegründet. Die Landschaft an den steilen Bruchhängen des Sees Vättern ist vielfältig und umfasst Nadel- und Laubwald ebenso wie Wiesen und Felder. Durch das Gebiet verläuft ein 4,2 km langer Wanderweg mit Aussichtspunkten, die kilometerweiten Ausblick über den Vättern bieten. Die Flora des Edellaubwaldes ist reich, vor allem im Frühling, wenn unter anderem Bärlauch, Zwiebel-Zahnwurz und Schwarzwerdende Platterbse blühen. Die Moos- und Flechtenflora umfasst viele seltene Arten. Das Gebiet mit kalkhaltigem Boden ist seit langem für seine reiche Landschneckenfauna bekannt. In der Gegend liegen mehrere archäologische Stätten wie Fundamente von Gebäuden und alte Felder. Die Höfe Holkaberget und Narbäck gehen auf das Mittelalter zurück.

In der Gegend liegen mehrere archäologische Stätten wie Fundamente von Gebäuden und alte Felder. Die Höfe Holkaberget und Narbäck gehen auf das Mittelalter zurück.

Naturreservat avsätts för att bevara och värda områden med värdefull natur och för att trygga tillgången på mark för friluftsliv. Särskilda föreskrifter finns anslagna vid reservaten - var mån om att följa dem. Förvaltning, vård och information bekostas huvudsakligen med statsbidrag som förmedlas av Naturvårdsverket. Naturreservatet Holkaberget och Narbäck förvaltas av Länsstyrelsen Östergötland.

Läs mer om Östergötlands natur på www.lst.se!

Produktion: Naturcentrum AB, text och layout: Anna Elf. Illustrationer: Gebbe Björkman. Karta: Carina Lindkvist. Stromia-Futurum Grafiska, 2007-06, 15 000 ex.

Foldern har delfinansierats med medel ur EU:s miljöfond LIFE Natur.

Holkaberget och Narbäck ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefull natur.

e.lst.se

Länsstyrelsen Östergötland
581 86 Linköping
Tfn: 013-19 60 00

Välkommen till Holkaberg och Narbäck

I Vätterns branter mellan Ödeshög och Gränna ligger naturreservatet Holkaberg och Narbäck. En stor del av reservatet utgörs av ädellövskog, där en stor mängd ovanliga växter och djur har sin hemvist.

Blomsterprakten är stor – inte minst om vår och försommar då stora mängder vit- och blåsippor liksom ramslök blommar. Genom lövskogen går en markerad led som också passerar genom urskogslig barrskog och förbi utsiktsplatser med milsvid utsikt över Vättern.

Vätterns branter

Reservatet ligger i den mäktiga Vätternförkastningen. Terrängen är dramatisk och höjdskillnaden mellan reservatets lägsta punkt vid Vätterns strand till den högsta punkten är cirka 130 meter.

Vätternförkastningen bildades för cirka 700 miljoner år sedan. En förkastning uppstår i anslutning till en sprickbildning där landmassorna förskjuts i förhållande till varandra. Vättern vilar in en bassäng som bildades under en orolig period av jordens historia då landmassan väster om en enorm spricka i berggrunden sjönk in under den intelligande landmassan. I gränsen mellan landmassorna syns idag förkastningsbranten längs med Vätterns östra strand.

Trots att Vättern är känd för sitt kalla vatten, har sjön en positiv inverkan på närområdets klimat, som är närmast maritimt med hög luftfuktighet och relativt hög nederbörd. När sommarens soldagar varmt upp sjöns stora vattenvolym fungerar Vättern som ett värmemagasin och ger sjöns närmaste omgivning milt klimat långt in på vintern.

I barrskogstranterna finns gott om hänglavar.

Gullviva *Primula veris*

På grund av de gynnsamma förutsättningarna i Vättern-branten finns här en speciell flora och fauna med en stor del värmeälskande organismer. Hasselsnok, landets ovanligaste ormart, är en av värmeälskarna som lever i reservatet.

I branterna finns solbelysta hållar med fantastisk utsikt över Vättern, men också otillgängliga barrskogsmiljöer som utvecklats mot urskog. I barrskogen finns gott om stående och liggande, döda träd. I träden finns gott om hänglavar som trivs i den fuktiga och ostörda miljön.

Reservat på gammal kulturmark

De östra, mindre branta delarna av reservatet utgörs av gammal kulturmark. Mellan gårdarna ligger böljande åkermark som bibehållit sin form sedan 1880-talet. Mellan åkrarna och de barrskogsbevuxna branterna växer lövskog på mark som tidigare till stor del utgjordes av slätterängar. I den lummiga lövskogen, som betas till stora delar, finns gott om spår från det äldre odlingslandskapet i form av solbelysta gläntor, odlingsrösen, trädgårdsgårdar och hamlade träd.

Gårdarna Holkaberg och Narbäck har medeltida anor; Holkaberg nämns i skriftliga källor första gången år 1535, och i området finns många kulturhistoriskt intressanta miljöer och fornlämningar. Västra Hålavdsvägen som slingrar sig fram mellan gårdarna, utgör resterna efter den gamla landsvägen mellan Östergötland och Småland och har sannolikt förhistoriskt ursprung. Längs vägen utspelades ett omtalat slag mellan danskar och svenskar år 1452, vid en trång passage mellan gårdarna kallad ”Fäktahålan”. Den gamla landsvägen var vältrafikerad och Holkaberg var gästgivaregård från slutet av 1600-talet fram till 1854. Längs med vägen står flera milstolpar och en gränsten mellan Småland och Östergötland. I området finns också husgrunder efter torp och smedjor, fossila åkrar och spår av äldre tomter och vägar.

Ädellövskogens flora och fauna

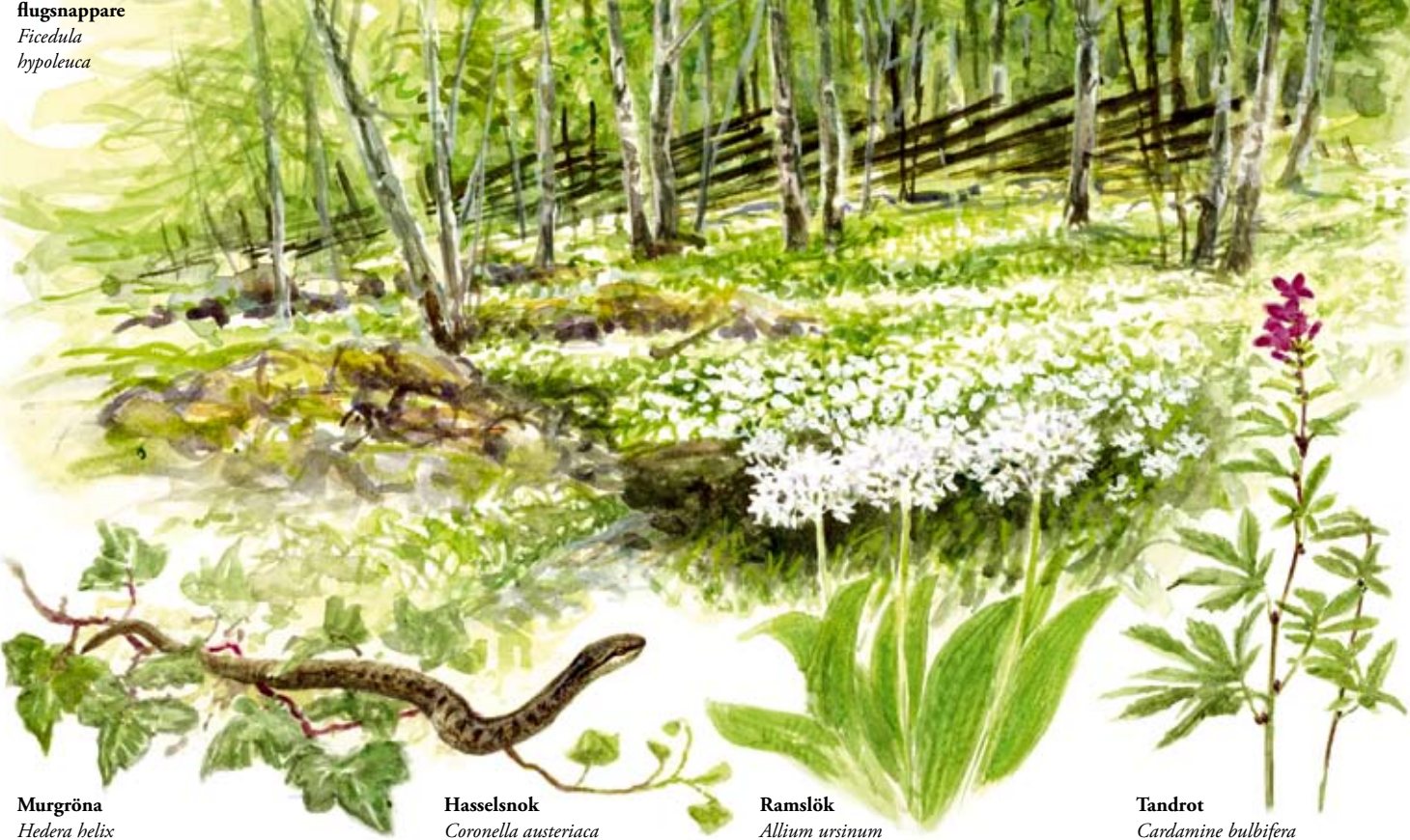
Lövskogen på de gamla slättermarkerna utgörs till stor del av ädla lövträd såsom alm, ask och ek. Lövskogen sjuder av liv om våren! En tät matta av vitsippor och blåsippor täcker

Vippärt
Lathyrus niger

Svartvit
flugsnappare
*Ficedula
hypoleuca*

Murgröna
Hedera helix

Hasselsnok
Coronella austriaca

Ramslök
Allium ursinum

Tandrot
Cardamine bulbifera

marken och fågelsången är intensiv. Lite senare sprider sig ramslökens karaktäristiska doft mellan träden. Bladen syns tidigt men blomningen inträffar inte förrän i början av juni. I lövskogen växer också tandrot, vippärt och den anspråkslösa orkidén tvåblad.

Död ved och gamla träd

Många av reservatets många ovanliga invånare utgörs av mossor och lavar – svärupptäckta organismer som studeras bäst med lupp. En stor del av de mest sällsynta arterna är knutna till död ved och gamla, grova lövträd. En god förekomst av

död ved och gamla träd skiljer ofta skogar med stor mångfald från den betydligt fattigare produktionskogen som dominerar i dagens skogslandskap.

En av områdets mest hotade arter är den millimeterstora knappålslaven blekskaftad nållav. Den växer på mycket gamla och grova träd, främst på gamla ekar, almar och lönnar. Laven är känd från ca 25 platser i landet. Till reservatets exklusiva moss- och lavflora hör också den sällsynta mossan trubblansmossa.